

ODPIS

Sygn. akt VIII U 430/16

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2016r. w Poznaniu

odwołania **A. C.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 12 stycznia 2016r., znak: (...)

w sprawie **A. C.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o rekompensatę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych (art. 21 ustawy z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych)

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.; dalej: ustawa o emeryturach pomostowych), po rozpoznaniu wniosku z dnia 8 grudnia 2015 r., odmówił **A. C.** prawa do ustalenia rekompensaty. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż na podstawie przedłożonej dokumentacji uznano okres pracy w szczególnych warunkach w od dnia 18 maja 1972 r. do dnia 5 lipca 1985 r., co daje łącznie 13 lat, 1 miesiąc i 19 dni. Powyższe oznacza, iż wnioskodawca nie wykazał łącznie 15 lat okresów pracy w szczególnych warunkach. /vide: decyzja w aktach ZUS/

Dnia 27 stycznia 2016 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **A. C.** złożył odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o ponowne rozpatrzenie. Uzasadniając wskazał, iż jego staż pracy w warunkach szczególnych wynosi ponad 19 lat. Natomiast wyliczenie przez organ rentowy tylko 13 lat, 1 miesiąca i 19 dni wynika z pominięcia okresów zatrudnienia w (...) P. (...) w P. (od dnia 1 września 1965 r. do dnia 31 stycznia 1969 r.) oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. (od dnia 1 lutego 1969 r. do dnia 5 lipca 1985 r.). W obu zakładach odwołujący pracował jako maszynista żurawi wieżowych. /vide: odwołanie k. 2 akt/

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, przytaczając argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji. /vide: odpowiedź na odwołanie k. 5 akt/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. C. urodził się dnia (...)

Dnia 26 października 2016 r. wniósł o przyznanie prawa do emerytury oraz rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach jako maszynista żurawia wieżowego od dnia 1 września 1965 r. do dnia 5 lipca 1985 r.

Decyzją z dnia 18 listopada 2015 r. organ rentowy przyznał odwołującemu prawo do emerytury od dnia 16 listopada 2015 r., tj. od osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego 65 lat i 9 miesięcy. Ponadto organ rentowy wskazał, iż w celu ustalenia prawa do emerytury z rekompensatą należy dostarczyć świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Dnia 8 grudnia 2015 r. A. C. przedłożył dokumentację dotyczącą zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P..

Po analizie powyższej dokumentacji, organ rentowy decyzją z dnia 12 stycznia 2016 r. odmówił A. C. prawa do ustalenia rekompensaty z uwagi na brak wymaganych co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

dowód: wnioski i decyzje w aktach organu rentowego

W okresie od dnia 1 lipca 1968 r. do dnia 31 stycznia 1969 r. odwołujący był zatrudniony w (...)Przedsiębiorstwie (...) w P.. Pod koniec września 1968 r. odwołujący zdał egzamin na operatora żurawia wieżowego kategorii trzeciej i odtąd pracował jako operator żurawia wieżowego do 15 ton. Stanowisko pracy odwołującego określono w świadectwie pracy z dnia 11 marca 1969 r. jako „maszynista”.

W tym okresie, w wyniku zjednoczenia kilku przedsiębiorstw budowlanych powstało (...) Przedsiębiorstwo (...) w P. (dalej także: (...)). Pracownicy integrowanych zakładów trafiali do nowego pracodawcy „bez żadnych komplikacji”. Przeniesieniom tym towarzyszyło sporządzenie dokumentacji – obiegowych kart zwolnienia i przyjęcia. W dokumencie dotyczącym przyjęcia odwołującego (bez daty) jego stanowisko określono jako „pomocnik operatora”.

W okresie od dnia 1 lutego 1969 r. do dnia 5 lipca 1985 r. odwołujący był zatrudniony w (...) jako operator żurawia wieżowego. Początkowo pracował na żurawiu o ciężarze do 15 ton. W latach 1970-1972 odwołujący pełnił zasadniczą służbę wojskową. Po powrocie z wojska, w angażu z dnia 17.05.1972 r. jego stanowisko określono jako „maszynista żurawia wieżowego”. Dnia 24 marca 1972 r. odwołujący ukończył kurs kategorii drugiej. Kursy takie trwały trzy miesiące i odbywały się przeważnie zimą. Uprawnienie kategorii drugiej dotyczyło żurawi wieżowych do 160 ton. Po zdobyciu uprawnień kategorii drugiej odwołujący, zgodnie z przyjętą praktyką, zdał dokument poświadczający uprawnienia kategorii trzeciej.

Od uzyskania pierwszych uprawnień na operatora żurawia wieżowego, odwołujący pracował tylko na tym stanowisku. Początkowo pracował na różnych budowach, a następnie na dużych budowach w G., czy Ś.. Na każdej budowie były tablice z oznaczaniem numeru żurawia i nazwiskiem operatora (nazwisk pomocników operatorów tam nie umieszczano).

W okresie od dnia 21 lutego 1969 r. do dnia 11 czerwca 1993 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) jako operator żurawia wieżowego był zatrudniony także L. J.. Pracował razem z odwołującym na różnych budowach.

dowód: dokumenty w aktach osobowych odwołującego, w tym świadectwo pracy z dnia 11.03.1969 r., angaż z dnia 17.05.1972 r. (k. 14), kserokopia uprawnień (k. 16); akta emerytalne świadka (k. 35); zeznania świadka L. J. (k. 39); zeznania odwołującego (k. 22, 39)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dokumentów, zeznań świadka oraz zeznań odwołującego.

Sąd uznał za wiarygodne w całości **dokumenty** zabrane w aktach organu rentowego oraz aktach sprawy albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie. W szczególności Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty dotyczące zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. znajdujące się w aktach sprawy. Autentyczność i wiarygodność dokumentów nie była kwestionowana przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu zatem na dokumentach tych oparto ustalenia faktyczne.

Sąd uznał za spójne i konsekwentne **zeznania świadka** L. J.. Świadek potwierdził fakt pracy odwołującego jako operatora żurawia wieżowego oraz wskazał, iż uprawnienia drugiej kategorii odwołujący mógł uzyskać dopiero po ukończeniu kursu i zdaniu egzaminu na operatora żurawia wieżowego kategorii trzeciej. Świadek zapamiętał odwołującego wyłącznie jako samodzielnego operatora żurawia, a nie pomocnika, z którym widywał się na różnych budowach. Ponadto świadek potwierdził, że w okresie równoległego zatrudnienia widywał odwołującego w trakcie wykonywanych przez niego obowiązków.

Sąd uznał za wiarygodne **zeznania odwołującego**, które tworzyły zwartą i logiczną całość oraz korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym, w tym ze zgromadzonymi dokumentami oraz zeznaniami świadka. Odwołujący przekonująco i rzeczowo wyjaśnił na czym polegała jego praca jako operatora żurawia wieżowego.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przesłankami nabycia prawa do rekompensaty są zatem:

1. utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. - w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. - podstawy prawnej przewidującej takie uprawnienie;
2. niespełnienie przez ubezpieczonego warunków do nabycia prawa do emerytury pomostowej;
3. legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z FUS;
4. nieuzyskanie przez ubezpieczonego prawa do emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Prawo do rekompensaty mają osoby urodzone po 1948 r., które przed dniem 1 stycznia 2009 r. wykonywały przez co najmniej 15 lat prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.; dalej: ustawa emerytalno-rentowa). Przy ustalaniu tego okresu stosuje się zatem analogiczne zasady, jak dla wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 ustawy emerytalno-rentowej.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje

emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawy emerytalno-rentowej, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43; dalej: rozporządzenie z dnia 07.02.1983 r.).

Zgodnie z § 4 rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r., pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r., okresy pracy w szczególnych warunkach, na podstawie posiadanej dokumentacji, stwierdza zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w świadectwie pracy. Jednakże, judykatura pozwala na dowodzenie w inny, niż wskazany w § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r., że praca była wykonywana w szczególnych warunkach. W uchwale z dnia 27 maja 1985 r. (III UZP 5/85, LEX nr 14635) Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu przed okręgowymi zakładami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia z zakładu pracy z powodu likwidacji zakładu pracy lub zniszczenia dokumentów dotyczących takiego zatrudnienia. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków nie jest dopuszczalne w postępowaniu przed organem rentowym (teza powołanej uchwały SN).

W uzasadnieniu uchwały, Sąd Najwyższy wskazał, że Sąd jest uprawniony do przeprowadzenia dowodu ze świadków na okoliczność takiego zatrudnienia – jeżeli okaże się, że jest to konieczne dla wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy. Dowód z zeznań świadków podlega ocenie Sądu na tle okoliczności sprawy i treści zebranego materiału dowodowego. Nie można bowiem – podkreśla SN – przypisać ustawodawcy zamiaru, ażeby tak istotne kwestie, mające wpływ na ustalenie prawa do świadczeń emerytalno – rentowych, powierzył tylko zakładom pracy, skoro jest notoryjnie znane, że zakłady pracy często nie posiadają dokumentacji z uwagi na upływ czasu, reorganizację lub zniszczenie z innych przyczyn. Prowadziłoby to w wielu przypadkach do przyznania pracownikom, którzy byli zatrudnieni w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, zaniżonych świadczeń, a nawet pozbawienia świadczeń. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, LEX nr 14630 oraz w uchwale z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, LEX nr 14625: „okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.”

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22.01.2008 r., I UK 210/07; z dnia 06.12.2007 r., III UK 66/07; z dnia 04.10.2007 r., I UK 111/07; z dnia 19.09.2007 r., III UK 38/07; z dnia 14.09.2007 r., III UK 27/07).

Organ rentowy uznał, że A. C. nie wykazał okresu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach – organ rentowy uwzględnił jedynie 13 lat, 1 miesiąc i 19 dni przypadające w okresie od dnia 18 maja 1972 r. do dnia 5 lipca 1985 r.

Sąd na podstawie dowodów, w szczególności dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych odwołującego oraz na podstawie zeznań świadka i odwołującego ustalił, że odwołujący pracując stale jako operator żurawia wieżowego w okresie od dnia 1 lutego 1969 r. do dnia 5 lipca 1985 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych określonych w Dziale V W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, pod poz. 3 prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r.

Sąd wziął pod uwagę fakt, iż zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego wykonywanie pracy w szczególnych warunkach może być udowodnione wszystkimi dostępnymi środkami dowodowymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1998 r., II UKN 357/98), a okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1984 r., III UZP 6/84). Sąd podziela pogląd, iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r. (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10). Dokumenty znajdujące się w aktach osobowych odwołującego, zeznania świadka i zeznania odwołującego okazały się bardzo przydatne dla rozstrzygnięcia sporu i pozwoliły ustalić rzeczywisty charakter i wymiar pracy odwołującego w okresie od dnia 1 lutego 1969 r. do dnia 5 lipca 1985 r.

Również okoliczność, że (...) Przedsiębiorstwo (...) nie wystawiło A. C. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie może podważać prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu, skoro wykonywanie pracy w szczególnych warunkach może być w postępowaniu sądowym wykazane także innymi dowodami aniżeli to świadectwo.

Do okresu stażu pracy w warunkach szczególnych należy jednak zaliczyć również okres pełnienia przez odwołującego zasadniczej służby wojskowej w latach 1970-1972. Za taką kwalifikacją przemawia utrwalony w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym „Okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.)” (wyrok SN z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140).

Powyższe oznacza zatem to, iż odwołujący spełnił wszystkie warunki do przyznania prawa do rekompensaty w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, czyli 15 lat pracy w warunkach szczególnych, uwzględniając okresy:

- od 1 lutego 1969 r. do 17 maja 1972 r. (3 lata + 3 m-ce + 17 dni) – okres ustalony przez Sąd,
- od 18 maja 1972 r. do 5 lipca 1985 r. (13 lat + 1 m-c + 19 dni) – okres bezsporny

łącznie – 16 lat, 5 m- cy , 6 dni.

Przy ustaleniu, że odwołujący wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych orzeczono jak wyroku na podstawie w/w przepisów i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i przyznano mu prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

/-/ Maciej Nawrocki